

(Interruptions)

An ech wéilt lech just soen, datt eng Etüd gemaach ginn ass - dat hat ech och deemools scho gesot - vun engem neutralen Expertegrupp op Grond vum Optrag vun enger Bank, an déi hu festgestallt, datt de Kuelbicher Haff ronn 8,6 Milliounen Euro Wäert hätt a si kréie véier Milliounen Euro dofir, wéi dat och an der Vergaangenheet schonn an Aussicht gestallt ginn ass. Dat kënnt den Ordre de grandeur sinn, deen de Stat géif dofir ginn.

Mir hunn all Subsiden ofgerechent, déi deelweis vu Bréissel, deelweis vu Lëtzebuerg komm sinn. Dat ware 4,4 Milliounen. Also hu mer net méi bezuelt op jidde Fall wéi an Aussicht gestallt gi war a wéi d'CEPAL dofir investéiert huet. Ech menge schonn, datt dat e gudde Marché ass, datt mer doduerch d'Schwéngsproduktioun kënne stäerken an och méi Autosuffiance an der Schwéngsproduktioun kréie wéi dat haut de Fall ass.

Dat ass ee Punkt. Een anere Punkt ass den Agrocenter. Am Agrocenter wësse mer, datt d'CEPAL - an dat ass jo näischt Neies, den Här Mehlen weess dat ganz gutt - a finanzielle Schwierigkeete war an och nach ass. An do muss een dann heiansdo kucken - wéi dat och bei anere Betriber gemaach gëtt -: Hu mer eng Chance fir de Betrib do ze retten, fir him eng supplémentaire Chance ze gi fir och kënne ze investéieren?

De Problem vun der CEPAL an de leschte Méint oder am leschte Joer war, datt se net genuch Finanzkraaft haten, fir ze investéieren. Si hunn Oplage gemaach kritt vum Gesondheitsminister, vun der Gewerbeinspektioun, vun der Ëmweltverwaltung, a si ware bereet ze investéieren an haten och e Plang fir dat ze maachen, mä et huet u Vertraue gefeelt bei de Banken, fir hinnen déi Kreditter ze ginn, well se net genuch Finanzkraaft haten.

Elo huet d'CEPAL, Gott sei Dank muss ech soen, eng Rei vun Terrainen, déi wäertvoll sinn, wou d'Infrastrukture komplett leien, dat sinn iwwer zéng Hektaren, wou d'Infrastrukture leien. D'Regierung huet elo gesot, mir huelen Optiounen op déi Terrainen a mir wëllen déi och kafen. An dat insgesamt fir Montanté vu ronn aacht Milliounen Euro.

Or, jiddferee weess, wat hei eng Bauplaz oder en Terrain, op deen e Gewerbebetrib ka kommen, oder en Terrain, op dee kann eng Schoul kommen, wou d'Infrastrukture leien, wäert ass. Dividéiert eng Keier déi aacht Milliounen Euro duerch déi méi wéi zéng Hektar, déi do am Spill sinn, da gesitt Der, datt dat hei en Deal ass, dee menger Meinung no fair ass. Ech sinn iwwerzeegt, datt se um private Maart, wa se Zäit gehat hätten, méi kritt hätte wéi se elo vum Stat...

(Interruptions et coups de cloche de la Présidence)

Jo, Dir kënnt dat evaluéieren. Also, ech mengen, hei wier e fairen Deal gemaach ginn, fir enger Entreprise eng Chance ze ginn, datt d'Banke bereet sinn hinne Kreditter ze ginn, fir datt se kënne investéieren an erëm schaffen.

Déi Banken hunn de Businessplang examinéiert, hunn e fir gutt fonnt, an da mengen ech ass et net un der Regierung fir ze soen, dee Businessplang daagt näischt. Also, ob si elo domat gerett sinn, dat weess ech net. Mä op d'mannst ass elo déi finanziell Basis do, datt si kënne investéieren an déi Oplagen, déi se gemaach kritt hunn, kënne erfëllen, datt si un deem neie Projet fir Fleeschveraarbechtung, fir Produktioun vu Fleeschprodukter kënne schaffen, datt doduerch Aarbechtsplaze gereit ginn. Ech hoffen, datt si erauskommen.

Ech hoffe wierklech, datt si erauskommen, datt Aarbechtsplazen erhalte bleiwen, well déi Leit, déi do

schaffen, si Leit, déi aus dem Baueremilieu kommen - ech hunn et scho gesot -, déi ee gewëssenen Alter hunn. Wann déi géifen entlooss ginn, dat géif vill dramatesch Zoustänn mat sech bréngen. Dofir mengen ech, datt mer hei sollte gemeinsam dru schaffen, fir Aarbechtsplazen ze retten an engem Betrib, deen och am Intérêt vun der Landwirtschaft ass.

(Interruption)

Ech soen lech Merci.

■ **M. le Président.**- Merci, Här Minister. Dann déi nächst Fro vum honorabelen Här John Castegnaro iwwert de Remboursement vu medezineschen Analysen. Här Castegnaro, Dir hutt d'Wuert.

- **Question N°31 du 21 mars 2005 de Monsieur John Castegnaro relative au remboursement des analyses médicales, adressée au Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale**

■ **M. John Castegnaro (LSAP).**- Här President, Kolleeginnen a Kolleegen, an der Generalversammlung vun der Union des Caisses de Maladie den 9. November 2004 ass ënner anerem beschloss ginn, dass an Zukunft just nach 12 Analyse pro Ordonnance am ambulante Milieu rembourséiert ginn. Zousätzlech Analyse gi just dann nach rembourséiert, wann eng komplementär Ordonnance virläit.

Et huet sech elo erausgestallt, dass de Public, mä och d'Dokteren net méi genee wësse wéini ee wellech Analyse rembourséiert kritt, haaptsächlech am Fall vun enger méi laangwiereger Krankheet. Et ass zum Beispill net kloer, ob et sech ëm 12 Posten an enger Analys handelt - nëmme fir ze soen, bei der Schilddrüs ginn zwee oder dräi Posten ënnersicht. Et ass och net kloer, ob en Ënnerscheed gemaach gëtt, wann de Patient an e private Labo geet oder d'Analysen am Milieu hospitalier gemaach ginn.

Kann de Minister mer wann ech glift op déi Fro eng zefridde stellend Äntwert ginn? Merci.

■ **M. le Président.**- Här Minister vun der sozialer Sécherheet Mars Di Bartolomeo, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale.**- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, dem Här Castegnaro Merci fir déi Fro, déi eng Rei vu Klärungen erméiglecht. Ech wëll vläicht fir unzefänken déi Moosnam vun der Limitatioun op 12 Analyse pro Ordonnance an dee Kontext erastellen, wou se higehéiert. Et ass eng vun deene Mesuren, déi an der Ronn vun der Generalversammlung vun der Union des Caisses de Maladie decidéiert gi sinn, fir deem dach awer relativ héijen Defizit an de Krankeesen entgéintzetrieden.

Där doter Décisioun sinn Analyse virausgang, déi festgestallt hunn, wou dann d'Dépensen an deene leschte Joren am dynameschste geklomme sinn. Ee vun deene Secteuren, wou d'Dépensen am dynameschsten iwwer eng Rei vu Jore geklomme sinn, ass dee Poste vun de Laboanalysen, an nach méi speziell - well dat méi llicht identifiabel ass, am Géigesaz zu de Spidolslaboen, déi budgetiséiert sinn - an de private Laboen, wou een an deene Jore vun 1998 bis 2003 e Wuesstum vun der Zuel vun den Analysen bis zu 14% festgestallt huet, en Duerchschnitt vun 12%, mat enger Spëtz am Joer 2003 vun iwwer 17%.

Dunn ass an den Diskussiounen zwëschent deene verschiddene Sozialpartnere gekuckt ginn, wat eng räsonnabel Zuel vun Analyse wier, déi een optimal kéint verschreiwen. Et ass och selbstverständlech mat den Dokteren doriwwer diskutéiert ginn, an do ass

déi Zuel vun 12 Analysen erauskomm, mat Klärungen, déi herno komm sinn, wou ee festgestallt huet, wou een ee Posten als eng Analys oder dräi Sous-analysen als ee Poste festgestallt huet.

Ech wëll awer vun Ufank un drun erënneren, dass et net geduecht war fir déi Begrenzung do op d'Privatlaboen ze limitéieren, mä dass dat e Message war un d'Acteuren alleguer an dass an enger éischter Phas vläicht eng falsch Interpretatioun drageluecht ginn ass. Mä jiddefalls ass de Message ganz kloer vun de Verantwortleche vun der UCM bei sämtlech Acteuré gaangen, dass et 12 Analyse sinn, déi ungestriewe sinn. An der Zwëschenzäit sinn et dann eng Rei vun Diskussiounen zwëschent der Union des Caisses de Maladie, der Spëtz vun der Union des Caisses de Maladie an den Acteuren um Terrain ginn, och de Labosvertrieeder, wou op eng Rei vu Problemer an der praktescher Applikatioun higewise ginn ass.

Ënner anerem ass d'Fro opgeworf ginn, dass wann een Analyse mécht an et stéisst een op ee Problem, deen ee weider muss ënnersichen, wat fir eng Prozedur dass een da muss huelen, fir dass weider analyséiert ka ginn, ouni dass elo en neien Zertifikat muss komm sinn. An deene leschte Wochen ass et do zu enger Unnäherung komm vun deenen eenzelne Gesprächspartner.

Wat ze kläre bleift, dat ass, ob et dann zu engem Automatismus bei de weideren Analyse kënnt oder ob den Dokter zumindest säin Avis dee Moment nach muss ginn. Mir wäerten deemnächst eng Décisioun huelen op Grond vun deene Propositionen, déi vun der Commission de nomenclature komm sinn. Dat hei ass keng Science exacte. Hei muss ee praktesche Problemer Rechnung droen, déi sech um Terrain weisen.

Et muss een awer soen, dass een all Secteur, och de Labossecteur, am A behale muss, fir dass et net zu enger Explosioun vun Dépense kënnt an dass et net zu Analyse kënnt, déi net onbedéngt noutwendeg sinn. Och bei de Laboe gëllt de Prinzip vum utile et nécessaire. Dat heescht, dass een dat kritt, wat ee brauch, awer net méi.

Merci.

■ **M. le Président.**- Merci, Här Minister. Da kéime mer zu där leschter Fro vun haut. Dat ass d'Fro vum Här Henckes iwwert d'Landesplanung: eng Fro un den Här Innenminister. Här Jacques-Yves Henckes, Dir hutt d'Wuert.

- **Question N°32 du 22 mars 2005 de Monsieur Jacques-Yves Henckes relative à la politique d'aménagement du Territoire, adressée au Ministre de l'Intérieur et de l'Aménagement du Territoire**

■ **M. Jacques-Yves Henckes (ADR).**- Merci, Här President. Här President, ech wollt den Här Innenminister froen, wat fir ee Stellwäert déi IVL-Etüd, d'integratiivt Verkéiers- a Landesplanungskonzept, fir dës Regierung huet? Wann ech d'Regierungserklärung liesen, da kann ech do erausfannen, datt d'Regierung wëlles huet déi sechs Pilotprojeten ze realiséieren an datt d'IVL-Etüd, ech zitéieren: «orientera les démarches du Gouvernement». Dat heescht, datt et en Orientéierungsinstrument soll sinn.

Nach stellt sech d'Fro am Konkreten, wéi wäit déi Orientéierung vu Säite vun der Regierung geet, nottamment, an als Beispill nure geholl, dee Pilotprojet vum Südweste vun der Stad. An deem Kontext wollt ech also dräi Froe stellen.

Éischtens, ass dee Pilotprojet vum Südweste vun der Haaptstad? Sinn déi Orientéierungen, déi dra sinn,

nuren indikativ? Kann also d'Gemeng maache wat se wëllt? Oder ass et e Konzept, e Pilotprojet wou d'Regierung seet, dir, d'Stad Lëtzebuerg, dir aner Gemengen, déi ronderëm sidd, musst lech un dat halen, wat do an där IVL-Etüd drasteet, well soss ginn ech lech verschidde Genehmegungen net? Dat heescht, juristeschesch ass et vläicht net bindend, mä politesch wier et bindend.

Déi zweet Fro, déi sech an deem Kontext stellt: Wat ass d'Marge de manoeuvre vun der Stad Lëtzebuerg, respektiv vun deenen anere Gemengen, déi concernéiert sinn, bezüglech dee Projet pilote?

An drëttens: Wann eng Gemeng Initiativen hëlt, wéi d'Stad Lëtzebuerg, wier et dann net ubruecht, datt och d'Regierung géing dofir suergen, datt d'Nopeschgemege wéi Hesper och hirersäits Mesuré géingen huelen, net datt déi zwou Initiativen, déi vun där enger oder vun där anerer Gemeng geholl ginn, herno net openaner ofstëmmbar sinn a wat dann zu Incohérence an der Realisatioun vum Pilotprojet géif féieren?

Dat woren déi puer Indicationen, wou ech frou wier, Här Minister, wann Der mer kéint drop äntwereten.

■ **M. le Président.**- Merci, Här Henckes. D'Wuert huet den Här Innenminister Jean-Marie Halsdorf. Här Halsdorf.

■ **M. Jean-Marie Halsdorf, Ministre de l'Intérieur et de l'Aménagement du territoire.**- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, et ass eng interessant Fro, déi den Här Henckes mer hei stellt, an et ass eng interessant Fro an deem Sënn, well jo op där enger Säit, an d'Stéchwuert ass virdru gefall, d'Autonomie communale en hellege Prinzip ass vun de Gemengen an op där anerer Säit awer den Aménagement du Territoire e gewëssenen Dirigismus huet an och eng gewësse legislativ Wichtigkeet huet. An ech menge grad dat ass dat, wéi ee muss deen Dossier hei ukucken.

De Stellwäert vum IVL ass sécherlech éischtrangege fir déi heite Regierung. Et sinn, mengen ech, sechs oder aacht Säiten am Koalitionsofkommes, déi doriwwer berichten, an esou kann et och nëmme sinn, dass mer versichen déi Prinzipien do de Gemenge schmackhaft ze maachen a se mat de Gemengen op eng gewëssen Aart a Weis hinzekréien. Dat Ganz kann nëmme geschéien an enger gewëssener Partnerschaft, wou jiddferee säi Rôle spillt, a mir hunn dat och esou ugepaakt, fir dass mer am Fong geholl eng Konvention wëllen an de Mëttelpunkt setze vun eise Mateneen.

Mir sinn eis bewusst, dass dee Projet, deen Der ugeschwat hutt vum Südweste vun der Stad Lëtzebuerg, ee wichtige Projet ass, gradesou wichtig wéi de Projet vu Belval a gradesou wichtig wéi de Projet vun der Nordstad. Dat sinn dräi Projets pilotes, géif ech bal soen, wou ee ka weise wéi ee ka vernetzt denken a wéi ee kann Elementer vu Landesplanung mat Gemengeplanung zesummebréngen. Doriwwer eraus maache mer nach Regionalpläng, wou mer dee maachen am Süden an deen am Westen a sektoriell Pläng wéi dee vum Transport, vum Logement vun de Zones d'activités économiques a vun de Grands ensembles paysagers. Et ass also eng ganz Strategie an, wéi ech lech gesot hunn, eng Konvention steet am Mëttelpunkt.

D'Konvention huet awer éischter eng politesch oder eng moralesch Bedeitung, an net onbedéngt eng juristesche an deem Sënn. Mir hunn och do Réunioun gehat mat alle Gemengen, déi concernéiert sinn: Hesper, Leideleng, Bartreng, Stroossen an d'Stad Lëtzebuerg. Et ass also esou, dass do matenee geschwat gëtt, dass horizontal do

vernetzt geduecht gëtt. Mer versichen am Fong geholl do Neel mat Kapp ze maachen.

Den idealen Zoustand wier am Fong geholl dee wann een et géif fäerdeg bréngen, dass ee kéint ee PAG maachen, deen interkommunal wier iwwert déi ganz Gemengen. Dat ass jo och méiglech iwwert dat neit Gesetz vum Aménagement communal, dass ee géif kucken, wéi kréie mer et hin, dass d'Gemengen sech ofstëmmen an esou plangen, wéi den IVL dat virgesäit.

Kloer ass et, mir müssen en Equilibre kréien zwësche Wunnen a Schaffen, oder anescht ausgedréckt, tèschent Wunnen a Wirtschaft, déi musse matenee spillen; an d'Nohaltegkeet huet jo déi dräi Schinnen. D'Nohaltegkeet heescht Wirtschaft, heescht Ekologie a sozial Elementer. Mir hoffen, dass d'Gemegepolitiker dee Message verstinn an dass si konstruktiv mam Minister zesummeschaffen. De Kader ass gesat, d'Instrumenter kenne mer an et geet elo nëmmen drëm, dass mer all un engem Strang zéien.

Wat d'Stad Lëtzebuerg ugeet, erwaarden ech mer, dass mer an deenen nächste Méint konstruktiv zesummeschaffen. Mir hunn och deemnächst eng Réunioun mat der Stad Lëtzebuerg an och mat deenen anere Partenaires. Wéi gesot, ech erwaarde mer awer, dass mer do kënne an der Complémentaritéit schaffen, dass mer deen néidege Phasage dra kréien an all déi Evolutionen, dass eist Land kohärent ka wuessen, dass de Süden eng Chance kritt am Belval, dass d'Stad seng Chance kritt iwwert de Südwesten an iwwert de Kierchbierg an dass den Norden et versteet, d'Nordstad esou ze positionéieren, dass, wann eng Keier d'Nordstrooss kënnt, dann net dee ganzen Norden iwwerrannt gëtt.

Merci.

■ **Une voix.**- Très bien.

■ **M. le Président.**- Merci, Här Minister. Domadder si mer um Enn vun der Froestonn un d'Regierung ukomm.

Mir kommen dann zum nächste Punkt vun eise Ordre du jour an dat ass d'Diskussioun vum Projet de loi 5387 iwwert d'Schafung vun engem Établissement public Centre hospitalier neuropsychiatrique. D'Riedezäit ass nom Modell 1 festgeluecht. Et si bis elo ageschriwwen: d'Madame Dokter Stein, den Här Wagner, den Här Huss an den Här Jaerling. D'Wuert huet elo de Rapporteur vum Projet de loi, den honorabelen Här Romain Schneider. Här Schneider.

8. 5387 - Projet de loi modifiant la loi du 17 avril 1998 portant création d'un établissement public dénommé „centre hospitalier neuropsychiatrique“

Rapport de la Commission de la Santé et de la Sécurité sociale

■ **M. Romain Schneider (LSAP), rapporteur.**- Här President, Kolleeginnen a Kolleegen, de Projet de loi 5387, dee sech mat der Modifikatioun vum Gesetz vum 17. Abrëll 1998 iwwert d'Schafung vun engem Etablissement public, genannt Centre hospitalier neuropsychiatrique, deen ech a menger Ried elo ëmmer mat CHNP beiteilen, gouf de 14. Oktober 2004 vum Gesondheitsminister Mars Di Bartolomeo déposéiert an ass ausgeschafft gi vum fréiere Gesondheitsminister Carlo Wagner.

De Statsrot huet säin Avis den 23. November 2004 ginn a säin Avis complémentaire den 22. Februar vun dësem Joer. D'Kommissioun vun der Santé huet de Projet de 27. Januar 2005 ënnersicht an de 17. Mäerz unanime votéiert.

Ëm wat geet et elo an dësem Projet? Wat sinn déi nei Aspekter? Wéi gesäit d'Zukunft aus fir den Etablissement, d'Personal an d'Psychiatrie? Wéi ass d'Versuergung vum Patient garantéiert? Dat sinn déi véier Froen, déi ech a mengem Exposé wëll uschneiden.

Fir mer e bessert Bild iwwert d'Situatioun an d'Stëmmung ze maachen, hat ech mer erlaabt perséinlech déi Responsabel vun dem Conseil d'administration, der Direktioun an de Personalvertrieeder zu Ettelbréck opzesichen, fir vun hinnen direkt hire Point de vue ze héieren. Et waren dat interessant a wäertvoll Gespréicher, déi mer erlaabt hu méi strukturéiert duerch dësse Projet ze kommen.

Et ass kloer, datt Modifikatioune vum Gesetz vum 17.04.1998 ustoungen, an dat no sechs bis siwe Joer Erfahrungen am neie Statut. Virun allem den Artikel 18 vum ale Gesetz hat annoncéiert, datt dës Adaptatioune misste gemaach ginn an der Erwaardung vun neien Infrastrukturen a Services, virun allem am Beräich vun den eelere Matbiirger an den Handicapéierten.

Och wann an der Tëschenzäit eng Rei vu pragmatesche Solutiounen fonnt goufen, esou hunn dach déi nei Fäll d'Besoiné vu spezialiséierte Strukturen bewisen. Esou gouf d'Schafung vun engem Service intégré des soins pour seniors a vun engem Service handicap mental décidéiert. Dës Aktivitéite goufe mat Konventiounen zwëschent dem Ministère de la Famille an dem CHNP agréiert.

De Projet hält also fest, datt den Etablissement CHNP an Zukunft dräi Entitéite géréiert: 1. d'Spezialisatioun am Domaine neuropsychiatrique, 2. de Service intégré de soins pour seniors, oder SIS genannt, an 3. d'Servicer fir Persounen mat engem Handicap mental.

An dësem Kontext ass gewosst, datt de CHNP am Begrëff ass, d'Dispositiounen vum Plan hospitalier ëmzesetzen, wat eng Deeldezentralisatioun vum CHNP a seng progressiv Spezialisatioun am Beräich vun der Rehabilitatioun vun deene psychesch chronesch Kranken a Fleegefall ubetrëfft. Dës Dispositiounen gesi jo och den Arrêt vun den Aktivitéiten am Beräich vun den Akutfäll vir, zwëschent dem 1. Januar an dem 1. Juli 2005, dat an enker Konzertatioun mat deene véier Hôpitaux généraux vum Land.

Natierlech - an dat hu Gespréicher mat sämtlechen Acteuren am Terrain bewisen - war déi praktesch Ëmsetzung während dëser Iwwergangsperiod net esou einfach an huet organisatoresch Problemer duergestallt. An natierlech bedéngt dës Reorganisatioun och eng Rei vu Mutatiounen vum Personal. Ëmmerhin huet de CHNP ablécklech 626 Persounen do schaffen, dovunner 311 am Statut vun der Fonction publique an 315 am Statut vun de Spideeler. Mat Sécherheet wäerten dës Leit och an Zukunft gebraucht ginn, och wann et vläicht op anere Siten oder an anere Beräicher wäert sinn. Ech zitieren hei d'Beräicher vun der Kanerpsychiatrie oder der Drogepsychiatrie oder der Affektatioun an der Akutpsychiatrie an engem Hôpital général.

Gespaant waarde mer och op d'Suite vum Rapport Häfner, vum Rapport vum Här Wulf Rössler, dee geschwë soll publizéiert ginn an deen nei Direktive vun der Reform an der Psychiatrie wäert proposéieren. Et ass awer wichteg, datt bei dësen Iwwergäng e gudden Austausch zwëschent deenen dräi Acteuren leeft, dem Conseil d'administration, der Direktioun an dem Personal. Ech soen och op dës Plaz dem Minister mäi grouse Merci fir säi perséinlechen Asaz, fir dës Kommunikatioun erëm un d'Lafe kritt ze hunn. Den Dialog wäert de Schlëssel zum Erfolleg an dësem Kontext sinn.

Een aneren Défi ass awer souwuel fir de Patient wéi och fir d'Personal d'Verbesserung vun deene bestehenden Infrastrukturen. Déi sinn zum Deel an engem schlechten, vétusten Zoustand a gi mat der Zäit mat Sécherheet net besser. Et ass och schued, datt an deene leschte Joren net vill no dëse Gebaier vu Säite vum Stat gekuckt ginn ass. Dofir ass et ëmsou méi ze begrëssen, datt dësse Projet och déi finanziell Mëttelen zur Verfügung stellt, fir eng schnell Réfectioun a Mise en conformité vun der Sécherheet vun de Gebaier. 10,92 Milliounen Euro si virgesinn, déi progressiv de Statsbudget wäerte belaauchten.

(M. Laurent Mosar prend la Présidence)

An engem éischter Phas gesäit de Projet de loi eng finanziell Participatioun vum Stat, op zéng Joer limitéiert, vir. Dat alles wat de Käschtepunkt betrëfft fir de Bau, den Aménagement, d'Réfectioun an d'Sécherheetsmoosnamen am Beräich vun dem SIS an dem Handicap mental, mä och d'Spidolsinfrastrukture selwer vum CHNP. D'Kommissioun war sech bewosst, datt, wann an dëser Zäitspann d'Aarbechten net kënten ofgeschloss ginn, eng Prolongatioun vum Finanzement misst méiglech sinn. Onofhängeg dovunner fällt de CHNP jo ënnert de Finanzement vun den Établissements publics, do wou jo d'staatlech Participatioun bei 80% läit, wat d'Investissementen betrëfft.

Den drëtte Volet vun dësem Gesetzesprojet war d'Eropsetze vun der Zuel vun de Membre vum Conseil d'administration vun aacht op zéng Persounen. D'Experienzen hate bewisen, datt d'Suppléanten hire Rôle net efficace konnte spillen, well se duerch hir onregelméisseg Presenz net ëmmer konnten am Bild sinn iwwert déi eenzel Dossieren, esou datt et besser wier méi Effektiv ze hunn, wéi all eenzelne Suppléant ze nennen. De Projet gesäit an der drëtter Phas schlussendlech vir, eng Rei vu materielle Feeler ze verbessern, déi sech am Relevé vun de staatleche Propriétéiten ageschlach haten.

Dir gesitt also, datt dësse Projet de loi eng Rei vu Modifikatiounen vum ale Gesetz virgesäit. Ech résumieren déi dräi grouss Voleten: Éischens, den Etablissement besteet an Zukunft aus dräi Entitéiten; zweetens, d'Amélioratioun vun den Infrastrukturen a speziell d'Participatioun vum Stat; drëttens, déi nei Zesummesetzung vum CA, a véiertens, d'Mise à jour vum Relevé vun de staatleche Propriétéiten. Et sinn dat wichteg Ännerungen am Bezuch och zu enger neier Philosophie, déi jo och aus dem Rapport Häfner 1997 ervirgoung. Eng méi offen, méi spezialiséiert Psychiatrie, déi och an Zukunft muss gewappnet sinn, fir nei Beräicher unzepaken.

Eis Gesellschaft an dëser schnellieweger an iwwersponnener Zäit kreéiert ëmmer méi nei Fäll an neie Beräicher. Ech si sécher, datt duerch d'Verbesserung vun den Infrastrukturen, der Klosterstellung vun de Beräicher an der Neidémarrisiéierung vum Dialog zwëschent Verwaltungsrot, Direktioun a Personal de CHNP an en général d'Psychiatrie hei zu Lëtzebuerg nei Perspektiven kréien a mir esou dem gesamte Personal d'Méiglechkeete ginn, hir Aarbechtsplazen ze sécheren. D'Zäit vun der Psychiatrie, déi hannert de Mauere stattfonnt huet an iwwert déi eis Gesellschaft ongär geschwat huet, muss eriwier sinn. Mir brauchen an Zukunft eng kontrolléiert an organisiert an deels offe Struktur.

Dësse Projet erlaabt eis e weidere Schrëtt an dës richteg Richtung ze maachen, op engem laange Wee, deen nach virun eis läit. An dësem Kontext géif ech lech bieden, dësse Projet ze stëmmen, an ech géif elo schonn den Accord vu menger Fraktioun erdeelen.

Merci.

Plusieurs voix.- Très bien.

M. le Président.- Als nächst Riedner ass den Här Carlo Wagner agedroen. Här Wagner, Dir hutt d'Wuert.

(Interruption)

Ah, entschëllegt! Als nächst Riednerin ass d'Madame Dokter Stein agedroen. D'Madame Stein huet d'Wuert.

Discussion générale

Mme Martine Stein-Mergen (CSV).- Merci, Här President. Léif Kolleginnen a Kollegen, ech géing fir d'éischt dem Här Romain Schneider villmoos Merci soe fir säin ausféierleche Rapport zu dësem Gesetz, wat geduecht ass fir d'Reform vun der Psychiatrie an onsem Land e Stéck virunzebréngen. Ech wëllt awer e bëssen aushuelen, fir déi ganz Reformbewegung an hire Kontext ze setzen.

Als Papp vun der moderner Psychiatrie dierfe mer de franséischen Dokter Philippe Pinel betruechten, dee während der Franséischer Revolutioun, wou d'Gesellschaft op war fir Verännerungen, als Éischten déi mëttelalterlech Praktike kritiséiert huet. En fait sinn déi sou genannte Geckeg entweder virun d'Paarte vun de Stied ausgeschloss ginn oder awer an der Folgezäit a quasi Prisongen agespaart ginn, wéi Béischen, ouni Traitement an ouni Hoffnung jee erëm erauszekommen. Bis dohinner war d'Sozialbestëmmung vum Mënsch als gottgegeben Natur betruucht ginn. Dee psychesch Kranke war aus der mënschlecher Gesellschaft ausgeschloss, well him eng mënschlech Natur ofgesprach gouf.

Dës méi modern Opfaassung nom Pinel deelt em, mengen ech, seng Natur an eng biologesch an eng sozial an. De Pinel huet also gesot, dem Wahnsinnege seng Natur wier keng prinzipiell onmënschlech, mä eng mangelhaft Form vum Mënschinn. Fir d'éischt ginn domat d'Gecken als Kranker betruecht. E grouse Fortschrëtt!

An der Folleg vum Pinel sengen Aarbechte sinn allgemeng Tendenzen zu méi humane Behandlungen erschéngen. An England gouf et am 19. Jorhonnert déi sou genannten „non restraint“-Bewegung. De Robert Gardiner Hill war deen Éischten, dee systematesch a senger Klinik d'Zuel vun den Zwangsmoosnamen erofgesat huet. Den John Connolly huet zu Middlesex d'Prinzipie vu Gedold, Gerechtegkeet a Guttheet an d'Behandlung agefouert.

An Däitschland huet den Dokter Gustav Kolb eng grondleeënd Reform vum „Irrenwesen“ gefuerdert. De Psychiater sollt net méi als Kerkermeister fungéieren, mä als Frënd vun de Kranken an hirer Famill. D'Anstalten sollte sech net vun enger anerer Klinik kënnen ënnerscheeden. Fir dëst ze erreechen, sollten déi Krank méiglechst séier aus de Kliniken entlooss ginn an dobause weider vum Psychiater a Fleegeer versuergt ginn. Hien huet selwer zu Erlangen virum Éischte Weltkrich mat der offener Psychiatrie ugefaangen. An den 20er Joren hunn hei dräi Dokteren a sechs Fleegeerinne méi wéi 4.000 Patienten ambulant versuergt. Fir seng Zäit war dës Approche revolutionär.

Et gouf also aner Methoden, psychesch Kranker ze behandelen, wéi se hannert héije Maueren ewechzespären. De Modell huet an anere Länner Schoul gemaach an iwwerall an Europa si Modeller entwéckelt ginn, psychesch Kranker och doheem ze behandelen. Parallell dozou gouf et fir si och Verbesserungen am soziale Beräich. D'Behandlungsmethoden an

de Klinike selwer sinn humaniséiert ginn. Aarbechtstherapien hu fir d'éischt de Patienten erméiglecht, hir Deeg mat enger sënnvoller Beschäftegung erëmzebréngen.

Dës modern Approche huet mat der Muechtiwwernahm vun den Nazien an Däitschland e bësse Réckschlag erlieft. D'Nationalsozialisten hunn 1933 d'„Gesetz zur Verhütung erbkranken Nachwuchses“ erlooss an an den nächste Jore sinn an den däitschen, mä och duerno an den anektierte Gebidder Zwangssterilisatiounen duerghefouert ginn. D'Fleegesatz sinn erofgesat ginn. Et si keng Moyenné méi zur Verfügung gestallt ginn. D'Anstalten waren hoffnungslos iwwerfëllt an d'Stierfleckheet ass geklommen. Mä et koom nach méi schlëmm: Vun 1939 un ass eng weider Radikaliséierung agecraft. Et ass ugefaange ginn, déi psychesch Krank systematesch aus dem Wee ze raumen. Se sinn erfaasst ginn an a speziellen Tötungsanstalten vergaast ginn.

Firwat ech am Zesummenhang mat dësem Gesetz dat trauregt Kapitel hei zitieren, ass fir kloerzemaachen, datt et nach guer net esou laang hier ass, dass am Averstännis iwwregens vun enger grousser Zuel vu Psychiateren an engem vun onsen Nopeschlänner dës gruleg Moosname geholl gi sinn.

Nom Zweete Weltkrich, am Joer 1952, ass fir d'éischt zu Paräis vun den Dokteren Delay an Deniker de Chlorpromazin agesat ginn, eng revolutionär Method fir d'Patiente roueg ze stellen. Dëst ass d'Gebuertsstonn vun de Psychopharmaka. Mat de moderne Methode vun der Pharmafuerschung hu si e rasanten Eссор geholl. Duerch d'Dédramatiséierung vun de psychiatresche Krankheetsbiller - d'Leit hunn net méi gejaut an net méi getoobt - ass heefeg och eng ambulant Behandlung méiglech ginn. D'Natur vum Mënsch ass un d'Kultur ugepasst ginn.

De Patient konnt also mat der Camisole chimique roueg gestallt ginn, amplatz dass en ugestréckt war oder ähnlech Methoden ugewant si ginn. Et ass fir d'éischt zu enger Kategoriséierung vu Geeschteskrankheete kommt, woubäi net vun den Ursaachen ausgaange gëtt, mä vun der Reaktioun op e bestëmmten oder eng bestëmmte Kategorie Psychopharmaka. Säit dëser Zäit huet d'Entwécklung vun der Psychopharmaka, wéi gesot, eng rasant Entwécklung geholl. Et gëtt elo eng Rei vu ganz aneren Zorten nach ausser den Neuroleptiker an den Antidépresseuren, mä ech menge fir dorobber méi wäit anzegoen, géif eis hei ze wäit féieren.

Parallell zu dëser Entwécklung vun de Psychopharmaka an zum Deel och als Kritik un der Camisole chimique sinn nom Zweete Weltkrich Antipsychiatrie-Bewegungen opgetrueden. De Professor Dokter Heinz Häfner, deesewechten, deen hei zu Lëtzebuerg um Rapport matgeschafft huet iwwert d'Psychiatrie zu Lëtzebuerg, dee jo säin Numm dréit, bezeechent d'Antipsychiatrie als: „eine Bewegung, die von sozialwissenschaftlichen Theorien der sozialen Stigmatisierung der schwarzen Bevölkerung in den Vereinigten Staaten ausgeht, zu der Überzeugung kam, die Schizophrenie sei ein Produkt sozialer Prozesse.“ Si denkt also, eleng déi sozial Oflehnung vun engem ofwäichende Verhalen, d'Etiquettéierung vun dësem Verhalen als Krankheet géif de Grond zu enger Krankheetscarrière leeën.

Den amerikanische Psychoanalytiker Thomas Szasz ass esouguer sou wäit gaangen, d'Schizophrenie zu engem Mythos ze erklären, an huet d'Psychiatrie als eng iwwerflësseg an durchweg schlecht Disziplin bezeechent. Den Häfner erkläert allerdéngs dës sozialwëssenschaftleche Reduktionismus als naiv. D'Antipsychiatrie, mat där allerdéngs laang Zäit net nëmme

Wëssenschaftler an Intellektueller, mä och Politiker gespillt hunn, a sief et nëmme fir Käschten ze spueren, gëtt iwwerholl vun der Realitéit vun der Krankheet an dem Misär vun de Kranken. Si ass net amstand, hinnen an hire Famillje Behandlung an Hëllef ze ginn.

An dësem Zesummenhang géif ech och nach gären e leschten Exkurs an Italie maachen, an lech mathuelen an d'Joer 1978, wou an Italien déi berühmte Legge centottanta gestëmmt ginn ass. Dëst Gesetz huet zu enger Opléisung vun de psychiatresche Kliniken an Italie gefouert, op d'mannst mol theoretesch. De Psychiater Franco Basaglia, deen zu Gorizia, zu Görz, geschafft huet, war ee vun de Papp vum dësem Gesetz. Op der Basis steet hei d'Theorie, dass a psychiatresche Kliniken de Patienten net gehollef gëtt, mä dass si au contraire de Patiente weidere Schued zoufügen. Dës Steierunge wiere méi schlëmm wéi déi ursprénglech Krankheet et war.

D'Kritik fügt sech an eng allgemeng Diskussioun iwwer onmënschlech Zoustänn an de Kliniken; d'Patiente wiere virun allem dowéinst agespaart, well dann de Rescht vun der Gesellschaft sech net misst mat hinnen ausenaner setzen.

Am Stroom vun der 68er-Bewegung si radikal Reforme verlaangt ginn. Zu Parma hunn d'Studenten a Fleegeer d'psychiatresch Klinik méintelaang besat, bis der Provinzialverwaltung konnte Verbesserungen ofgetrotzt ginn. De Franco Basaglia selwer huet zu Görz déi geschlossenen Abteilungen opgemaach. Et ass verbuede ginn, d'Leit unzestrecke. Et si manner Psychopharmaka agesat ginn. D'Aarbecht, déi vun hinnen an der Therapie geleescht ginn ass, ass bezuelt ginn - och dat war revolutionär. Vill Patiente sinn entlooss ginn a kruten Hëllef dobaussen. Hei zu Görz ass och fir d'éischt d'Hierarchie zwëschent Dokteren, Soignanten an hire Patienten a Fro gestallt ginn.

„La libertà e terapeutica“ - d'Fräiheet heelt - stoung als Maxime op enge vun de Pavillonnen zu Triest. A ville Provënzen vun Italie sinn d'Methode vu Görz iwwerholl ginn a schliisslech ass ënnert dem politeschen Drock a leschter Instanz vun de Patientevertrieedungen d'Legge centottanta gestëmmt ginn. Theoretesch musste mat dësem Gesetz all italienesch Provënzen ufänken hir psychiatresch Anstalten opzeléisen.

Wat sinn hei Konsequenze vun dësem Gesetz an Italien? Am Wesentleche fousst d'Prise en charge op dräi Zorten Arichtungen. Eischters d'sozialpsychiatresch Ambulatorien an de grössere Gemenge mat multidisziplinären Equipen, wou d'Patienten, awer och hir iwwerfuerdert Famillje kënnen Hëllef sichen. De Patient gëtt net nëmme mat senger Krankheet, mä och am Zesummenhang mat sengem Liebens- an Aarbechtsverhältnis considéiert. Si betreien therapeutesch Wunngemeinschaften. Dës Ambulatorie solle mat all hire Moyenen eng stationär Opnahm verhénnern.

Zweetens, d'psychiatresch Services an den Allgemengkliniken, mat net méi wéi 15 Better, déi mat de regionalen Déngschter enk zesummeschaffen. D'Moyenne vun engem stationären Openthalt a ganz Italien ass eng bis zwou Wochen; zu Triest souguer nëmme zwee bis dräi Deeg. D'Zwangsbehandlung ass gesetzlech erschwéiert ginn an huet an Italien säit dem Gesetz ëm 60% ofgehall.

Drëttens, a verschidde Stied gëtt et haut nach psychiatresch Kliniken - et dierfen iwwregens keng nei méi gebaut ginn -, wou nach eng 10 bis 20% vun de fréiere Patienten ënerbruecht sinn, vill vun hinne fräiwëleg als Gäsch. Si si formal entlooss, konnten awer nach net an enger ambulanter Betreierung eng Plaz fannen, oder sinn dofir

ongëeegent oder hu keng Wunn-geleeënheet a keng Aarbecht.

Obwuel vu ville Leit gesot gëtt, d'Legge centottanta wier un der Realitéit gescheitert, huet si sécher dozou bäigedroen, déi stationär Psychiatriearrichtungen a Fro ze stellen a vill vun den italienesche praktesche Mesuré fanne mer och bei ons an der Psychiatriereform erëm. An dat ass och d'Ursaach, firwat datt ech hei e bësselche méi laang dorobber aagaange sinn.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, et muss ee kloermaachen, datt et net eng Entwécklung an der Psychiatrie gëtt, mä dass parallell verschidden Theorien an Approchen zu enger méi mënschlecher, méi performanter, moderner Psychiatrie gefouert hunn.

Wéi ass dës Entwécklung zu Lëtzebuerg ëmgesat ginn? 1994 ass ugefaange ginn, eng approfondéiert Analys iwwert den Zoustand vun der Psychiatrie hei am Land ze maachen. Dese Pabeier ass jo allgemeng bekannt ënnert dem Numm Rapport Häfner. Hee war den Ausdrock vum Besoin, ausser deene punktuelle Reformen, déi bis dohi scho gelaf waren, eng méi fundamental Orientéierung vun onsem Gesondheetssystem an déi richteg Richtung ze erreechen.

D'Regelen, no deene verfuere gouf, spigelen déi Iwwerleeungen erëm, déi a ganz Europa als Basis zu Reforme gedéngt hunn: en Zougang fir all Patienten zu der appropriéierter Prise en charge, eng Gläichstellung vun der psychiatrescher Krankheet mat der somatescher Krankheet, eng Enttabuiséierung vun der Geeshteskrankheet, eng Opdeelung a stationär an ambulant Therapien, a schliisslech de sozialen Encadrement vun dësen Therapien.

De Besoin u psychiatrescher Behandlung mat all hire méigleche Methode gëtt op 10 bis 12,5% vun der Populatioun geschat. Dat sinn eng 40.000 Patienten pro Joer. Bei der Altersklass iwwer 65 Joer sinn dat scho 24% vun de Leit. 2 bis 3% vun der Populatioun sinn alkoholkrank an 0,5% leiden ënner anere méi schlëmmen oder Polytoxico-manien.

Am Joer 1990 hate mer bei ons 2,6 akut psychiatresch Better op 1.000 Awunner. Dat waren der immens vill, wann ee bedenkt, dass se der an Italie grad 0,55 hunn, mä an Däitschland an a Frankräich geet et och duer mat enger 1,6 Better op 1.000 Patienten.

De wierkleche Besoin gëtt am Rapport Häfner op 0,8 Better pro 100 Awunner geschat. Dës Betterzuel gëtt dann am Sënn vun der Dezentraliséierung zwësche véier Hôpitaux généraux opgedeelt, wou et erméiglecht gëtt, och Patienten ze placéieren.

D'Kreatioun vun enger Kanner- a Jugendpsychiatrie war eng Prioritéit an ass entre-temps Realitéit mat de Servicer am Centre hospitalier an um Kierchbiereg.

1998 ass aus dem alen Hôpital neuropsychiatrique de Centre hospitalier neuropsychiatrique ginn, en Etablissement public de droit privé, wéi de Rapporteur et scho gesot hat. Dës Ëmstellung bréngt sécher eng Rei vu praktesche Probleemer mat sech weinst den ënnerschiedleche Statute vun de Leit, grad esou wéi d'Délocalisatioun vun den 81 Better der wäert hannert sech zéien. D'Direktioun an de Conseil d'administration hunn dës Aarbecht an Ugrëff geholl. An enger Ula fzäit wäerte sech Léisunge fir all déi Beträffan offérieren. Am Centre hospitalier, wou no der Fusioun mat der Eecher Klinik ähnlech Problematike sech opgedoen hunn, ware si jo och net onléisbar.

De Versuch de geeschtegen Handicap an d'Gériatrie ganz aus dem CHNP erauszulageren ass doru gescheitert, dass de Besoin fir dës Leit opzehuele sech weiderhi gestallt huet. Zu Ettelbréck sinn an de leschte Joren ëmmer erëm och dë-

ser Patienten opgehoill ginn. Dat ass kloer en Zeechen dofir, dass hei dës Aarbecht op eng excellent Aart a Weis gemaach gëtt, an aus der Nout ass eng Dugend ginn. D'Kompetenze kënnen beim CHNP bleiwen, de Fonctionnement vun dëse Strukture konnt iwwer eng Konventioun mam Familljeminstère geséichert ginn.

Fir esou enger Vokatioun fir d'Prise en charge vun de chronesch Kranken an der Dépendance gerecht kënnen ze ginn - dat sinn déi zwou Haaptvokatiounen, déi dem CHNP elo zougesprach ginn -, gëtt also d'akut Psychiatrie largement erausgeholl an an de CHL, de Kierchbiereg, Esch an de Saint-Louis verdeelt - am Ganzen 81 Better.

Dëst wäert sécher déi visibelst Konsequenz vun de Reforme sinn. D'Spideeler si momentan amgaang sech prett ze maache fir dëser Aufgabe gerecht ze ginn, respektiv funktionéiere se haut schonn an hirer neier Roll.

No der Akutphas sollen déi Patienten, déi méi eng laang Behandlung brauchen, dann awer zrëck an de CHNP. Fir dass dëst méiglechst reibungslos leeft, hu si Accords de collaboration mat deenen anere Spideeler ofgeschloss, respektiv sinn amgaang déi ze huelen.

Ech wëllt och nach eng kéier de Projet psychiatresch Rehabilitatioun zu Nidderkuer usprieche, vun deem eng Zäit geschwat gouf. An ech wollt drop hiweisen an hoffen, dass och dëst Instrument eng kéier wäert zur Verfügung stoen.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, et wier schued dës Debatten ze féieren an net vun der Geleeënheet ze profitéieren, fir eemol op de Problem am Zesummenhang mat den Zwangsmoossnamen, also de Soins psychiatriques sous contrainte hinzewiesen. Nom Artikel 4 vum Gesetz vum 26. Mee 1988 huet de Patient d'Recht op e medezineschen Traitement, dee sengem Zoustand entsprécht, dee personaliséiert ass an deem am Respekt vum Patient applizéiert gëtt. Dësen Traitement soll senger physischer a psychescher Gesondheet notzen.

Wat geschitt mat de Patienten, déi délirant, konfus oder suicidaire sinn, an déi esou eng Gefor fir sech oder fir anerer duerstellen? Dës Patientie gi placéiert; mir soen och nach internéiert. Den Dokter, deen de Certificat schreift, dréit dës Décisioun net eleng: Beim Internement gëtt e Familljemember mat erugezunn oder awer eng juristesche Autoritéit. Heefeg ass dat - hei an der Stad zum Beispill - de Procureur.

Wa bei verschidde Krankheetssituatiounen en Isolement, eng Zwangsbehandlung oder eng Contentioun - dat heescht, wann d'Leit mussen ugestréckt ginn - néideg sinn, sinn dës Traitementer duerch d'Gesetz sanktionéiert am Prinzip, vorausgesat natierlech, si entsprieche dem Stand vun der Wëssenschaft. Hei spillt de juristesche Prinzip vum „état de nécessité“, deen erlaabt e klengt Iwwel a Kaf ze huelen, fir méi e grousst Iwwel ze verhënneren.

Or, dës Prinzip ass awer net expressis verbis am Gesetz festgehalen. Obwuel mer hei am Land keng gréisser Probleemer mat Placementer hunn, kënnst ee sech wënschen, dass d'Zwangsmoossnamen, déi eigentlech e medezineschen Akt duerstellen, dee Moment missten duerch eng juristesche Autoritéit matgedroe ginn. D'Décisioun, engem Mënsch d'Fräiheet ze huelen, dierft net bei den Dokteren eleng leien.

A verschiddenen europäesche Länner ass dës Problem scho geregelt. Duerch de Fait, dass vun elo un Internementer net méi eleng zu Ettelbréck, mä och an deene véier anere Spideeler getätetg wäerte ginn, kënnst ee sech virstellen, dass de Besoin méi akut gëtt. Onsen Informatiounen no ass eng Iwwerschaffung vun dësem Gesetz vum

Placement an der Maach, an d'CSV géif déi zwee Ministeren encouragéieren, dëst Gesetz esou schnell wéi méiglech op den Instanzewee ze bréngen.

Ech wëll hei net méi op den akuten Noutstand vun de Gebailechkeeten am CHNP agoen. Wie si eng kéier gesinn huet, weess, wéi batter néideg si déi an dësem Gesetz proposéiert Renovatiounen hunn. D'CSV stellt fest, dass an de leschte Joren den Ausbau vun den ambulante Strukturen ëm de CHNP - Ateliers, betreitent Wunnen - grouss Fortschrëtter gemaach huet.

De CHNP huet och d'Psychiatrie am Prisong mat vill Engagement iwwerhoill. Dës Efforte wäerte sécher am Zwëschebericht vum Dokter Rössler, deen an Opdrag ginn ass, fir d'Fortschrëtter vum Land a Richtung vum Häfner-Rapport ze analyséieren, positiv bewäert ginn. Hie soll deemnächst zur Verfügung stoen, a mir si scho gespaant drop.

Am Hierscht soll Ettelbréck seng 150 Joer feieren. Loosse mer also dëst Gesetz stëmmen, e Schrëtt fir onst Land virunzebréngen a Richtung modern Psychiatrie an awer och e moderne Centre hospitalier neuropsychiatrique.

Ech bréngen lech heimat och d'Zoustëmmung vun der CSV-Fraktioun a soen lech Merci.

■ Plusieurs voix.- Très bien.

■ M. le Président.- Als nächste Riedner ass den Här Carlo Wagner agedroen. Här Wagner, Dir hutt d'Wuert.

■ M. Carlo Wagner (DP).- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, dee Projet de loi, dee mer de Mëtteg hei solle stëmmen, ass - wéi schonns aganks gesot ginn ass - vun der leschter Regierung préparéiert ginn, an ech muss soen, e stellt fir mech e ganz wichtige Projet duer.

Et ass en fait d'Reform vum 1998er Gesetz, dem 1998er Basisgesetz, wou d'Transitioun vum HNPE, dat heescht vum Hôpital Neuropsychiatrique de l'État, an de CHNP, an de Centre hospitalier neuropsychiatrique duerstellt. Et ass also vun där Zäit un en Etablissement public ginn.

Dee Projet de loi hei ass méiglech ginn duerch verschidde Circoustancen. Dat alleréisch, dat war selbstverständlech - an do hu mer relativ laang missen drop waarden - duerch déi massiv Investissementer, déi fir d'éischt an d'Infrastructures hospitalières an deene leschte Jore gemaach si ginn. Dir kënnt lech virstellen: Ouni alleguerten déi Investissementer, an ech schwätzen net nëmmen elo vum Ettelbrécker Spidol oder vum Kierchbiereger Spidol, mä och vum Escher Centre Hospitalier Emile Mayrisch, a selbstverständlech och vun deem véierte Spidol - wann déi Infrastrukturen net fäerdeg gewiescht wieren, da wier d'Realisatioun vun dësem Projet de loi oder vun deem Gesetz absolut net méiglech gewiescht.

Et ass awer och méiglech ginn, zweetens, duerch de Plan hospitalier vum Abrëll 2001, dee ganz daitlech virgesäit, dass mer mussen, de Recommandatioun vum Rapport Häfner entspreichend, hei am Land endlech decisiv op dem Wee vun der Dezentralisatioun virukommen, dass mer also dofir mussen zweetens d'Transferte vun de Cas-aiguën an déi véier Hôpitaux généraux maachen, an dann drëttens och nach, dass mer mussen eng progressiv Spezialisatioun kréien an der Rehabilitatioun, souwuel wat déi chronesch psychiatresch Fall ubelaangt, wéi och sämtlech Fall vu Suchtkrankheeten.

Dem CHNP wäerten an Zukunft dräi Haaptdomäner virbehal bleiwen. Dat éischt - et ce n'est pas le moindre - ass dee vun der Neuropsychiatrie; deen zweeten, et ass éinescht scho gesot ginn, de Service intégré fir d'Fleeg vun eelere Leit, an drëttens d'Servicer fir d'Fleeg vum Handicap mental.

An deem Projet de loi hei sinn awer nach aner ganz positiv Aspekter, iwwert déi och scho geschwat ginn ass, un alleréischter Stell selbstverständlech och déi Participation financière vu bal eelef Milliounen vum Stat, déi et erlaabt fir endlech, géif ech soen, déi néideg Réfectioun a Mise en conformité vun de Gebailechkeeten ze ënnerhuelen.

Et ass a mengen Aen awer och ganz wichteg, dass eng kleng Restrukturatioun gemaach ginn ass vum Fonctionnement vum Conseil d'administration, wou net nëmmen d'Zuel vun aacht op zéng steigt, mä haaptsächlech wou déi Nouveautéit doranner besteet, dass an Zukunft nach just Membres effectifs do sinn. Firwat ass dat esou wichteg? Mä well mer hei an enger ganz spezialisierter, sensibeler a komplizierter Matière sinn, wou d'Trägere vun den Décisiounen onbedéngt mussen ëmmer um Lafende si vun deem Aktuellen, vun all deem, wat geschitt.

Ech wëll awer net verstoppen, Här President, Här Minister, Dir Dammen an Dir Hären, dass déi Dezentralisatioun, déi jo d'Essenz ass vun dësem Gesetz, selbstverständlech och verschidde Problematike mat sech bréngt. Dat alleréisch ass selbstverständlech déi onbedéngt néideg Kollaboratioun zwëschent dem CHNP an deene véier Hôpitaux généraux. Eng Koordinatioun, déi net 100%eg evident ass d'office, wou een also muss dozou bäidroen, dass am Intérêt vu sämtleche Patientie gekuckt gëtt, dass déi Koordinatioun optimal ass, an deem Sënn dass, wéi gesot, Cas-aiguën net ze laang sollen an de Spideeler am Allgemenge sinn, dass déi Leit also méi fréi nees erauskommen aus de Spideeler oder, wann et effectivement méi schlëmm chronesch Fall sinn, dass dann effectivement muss den Transfert esou schnell wéi méiglech gemaach ginn.

Ech kënnt mer och virstellen, Här Minister, an deem Zesummenhang, dass et op alle Fall vu Sënn wär, wann ee géif sou genannte Comités d'accompagnement oder Comités de pilotage, oder wéi Dir et och ëmmer wëllt nennen, vläicht zesummesetzen, fir sech ëm déi dote spezifesch Matière ze këmmen.

Déi Aufgabe vun esou engem Comité oder vun esou enger Kommissioun beispillsweis kënnten och dozou bäigedroe ginn, fir déi Problematik vum Personnel ze léisen. Dass d'Personnel, déi 626 Leit, sech relativ vill Gedanken ëm hir Zukunft maachen, ass en fait mënschlech, woubäi ech awer muss soen, dass se villäicht iwwerdrifwen ass, an deem Mooss dass ech fest iwwerzeegt sinn, dass an Zukunft hei zu Lëtzebuerg d'Psychiatrie sech duerch déi Jalonen, déi mer haut setzen, wäert considérablement développieren an dass net manner Personnel, mä an Zukunft ouni Zweifel e groussen Deel nach méi Personnel wäert gebraucht ginn. Wat selbstverständlech eng Problematik och gëtt, wat d'Coûts UCM ubelaangt, wat awer an dësem Fall onbedéngt muss secondaire sinn.

Et soll drëm goen, fir haaptsächlech deene Leit, déi vun där Krankheet frappéiert sinn, prioritairement ze hëllefen, mä ech kënnt mer virstellen, och an der Verdeelung vun deene Leit, beispillsweis op déi verschidden Hôpitaux généraux, kéint dee Comité d'accompagnement ganz utile Aarbecht maachen. Et huet nämlech kee Wäert, dass déi Hôpitaux généraux an d'Ausland nees neit Personnel débäuchéiere ginn, wou mer hei zu

Lëtzebuerg confirméiert Leit um Terrain hunn.

Et ass d'éinescht hei ugeschwat gi vu menger Virriednerin, dass angeblech e Problem besteet wat d'Admission forcée oder sous contrainte ubelaangt. Och ech hu mer dat rapportéiere gelooss, dass verschidde Probleemer bestinn, wat d'Interpretatioun vum 88er-Gesetz géif ubelaangen. Ech muss awer allerdéngs soen, wann ech meng Virriednerin richteg verstanen hunn, kann ech net op just deeseweichte Wee matgoen, wa se seet, dass net méi onbedéngt sollen d'Doktere jugéieren, wéi e Fall ass, oder Décisiounen huelen. Alleng schonn déi Fro beweist natierlech d'Problematik vun där ganzer Admission forcée oder sous contrainte, mä ech mengen op alle Fall awer d'Doktere wäeren déi, déi de manière générale am beschten op alle Fall dotéiert wäere fir Décisiounen ze huelen.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, an Zukunft wäert also d'Psychiatrie duerch déi heiten Dezentralisatioun op verschiddene Féiss stoen. Fir d'éischt mol de CHNP, fir dat wat mer nenne chronesch méi speziell Fall; zweetens awer och d'Hôpitaux généraux fir Cas-aiguën; drëttens awer och Psychiatrie oder déi Efforte vun der Psychiatrie, déi gemaach si ginn am Prisong, déi ee beileiwen net soll négligéieren; véiertens awer och de Service national vun der Psychiatrie infantile am CHL an de Service national vun der Psychiatrie juvénile am Centre hospitalier, zwee Services nationaux, déi wéi gesot schonn zënter iwwer engem Joer, géif ech soen, zur allgemenger Satisfaktioun fonctionnéieren.

Ech menge bei där ganzer Problematik därfen een awer net de Feeler maachen, an dat ganz besonnesch am Kader vun der Intégration sociale vun all deene Leit, déi ënnert psychiatreschen Troublë leiden, an dat ass déi Problematik vun der Psychiatrie extra-hospitalière. Do sinn an de Joren '99 bis 2004 ganz considéabel Efforte gemaach ginn, beispillsweis d'Moyens budgétaires sinn ëm gutt 80% an d'Luucht gaangen, vun 3,8 Milliounen Euro op 6,9, a wa mer d'Beispill huelen entre autres vun de Plaze wat d'Logements encadrés ubelaangt, esou sinn déi ëm iwwer 40% op 107 Plaze gestigen, an d'Plazen an den Ateliers thérapeutiques, déi sinn esouguer méi véi verduebelt ginn op 260 Plazen.

Ech mengen, dat si considéabel Efforten, woubäi een och nach muss soen, dass beispillsweis nach eng 40 därer Plazen en voie de réalisation sinn, an zwar an der Ferme thérapeutique zu Moutfort, wou vläicht de Minister kann eppes dozou soen, mä ech mengen e Projet deen esouwäit fäerdeg ass.

Ech mengen op alle Fall fir d'Zukunft wär et ganz noutwendeg, wann alleguerten déi doten Efforte géife weider gefouert ginn. Mir sinn all deene Leit, déi frappéiert si vun där Krankheet, dat schëlleg, an net nëmmen de Patienten, mä och deene ganze Familien, deem ganzen Entourage vun all deenen dote Leit.

Här President, Här Minister, Dir Dammen an Dir Hären, ech sinn der fester Iwwerzeugung, a meng Partei, d'DP, selbstverständlech och mat mir zesummen, dass d'Dezentralisatioun villäicht net deen eenzeg, mä ouni Zweifel e ganz effikasse Moya ass fir endlech hei zu Lëtzebuerg déi sou genannte Psychiatrie zé destigmatiséieren. An der Vergaangenheet ass versicht ginn dat ze verhënneren, et ass awer leider nach ëmmer ze vill de Fall.

Dofir, mengen ech, solle mer op deem amorcéierte Wee weiderfueren, mir solle mat Confiance an Zouversicht, géif ech soen, de Rapport Rössler ofwaarden, dee Moment jugéiere fir ze kucken, wat mer an Zukunft nach mussen maachen. Mä, wéi gesot, d'Psychiatrie ass eng vun deene groussen, oder

eng vun deenen neie Krankheeten, kann ee bal soen, vun de leschte Jorzéngte ginn, wat zu engem groussen Deel selbstverständlech op déi heiteg Gesellschaft, déi ganz vill vum Stress gepräegt ass, zréckzeféieren ass. Wéi gesot, mir sollen d'Psychiatrie nëmmen net hei am Land zum Kuerze komme loossen.

Ech soen lech Merci.

■ **Plusieurs voix.-** Très bien.

■ **M. le Président.-** Als nächste Riedner ass den Här Huss age droen. Här Huss, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Jean Huss (DÉI GRÉNG).**- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech wëllt dem Rapporteur, dem honorabelen Här Schneider, Merci soe fir säi sachlechen a kompetente Rapport, deen en hei iwwert dëse Projet gemaach huet. A well och eng Rei vu menge Virriedner, d'Madame Stein an och elo den Här Wagner, déi wichtegst Positiounen hei erkläert hunn, wëll ech probéieren, dat dann hei eng lddi méi kuerz ze maachen.

(M. Lucien Weiler reprend la Présidence)

Ech wëllt awer hei fir d'éischt mol ufänken, et ass mäin éischte Punkt, mat engem Constat, engem Constat deen irréfutabel ass a mengen Aen an deen deen heien ass: Wann et am Lëtzebuerger Santéssystem een Deelgebitt gëtt, wat wirklech joren- a jorzéngtelaang d'Stéifkand war vun der ganzer Santéspolitik, dann ass et ouni Zweifel de Beräich vun der Psychiatrie. Joren- a jorzéngtelaang huet sech eis Gesellschaft, hunn d'Parteien an hunn och déi vergaange Regierungen et sech ganz einfach gemaach a sech et ganz bequem gemaach a versicht, a se ware frou dann, wann all psychiatreschen Probleemer konnten am Dépotoir vun Ettelbréck, hannert de Mauere vun Ettelbréck verstoppt ginn. Da ware se nom Motto „aus den Augen, aus dem Sinn“: da ware se fort. Dann huet ee sech net méi brauchen domadder ze befaassen, an dës Situatioun huet ugedauert bis Enn vun den 80er Joren, an eréischt Enn vun den 80er Joren, ufanks 90er Joren ass et do zu engem Émdenke komm - Gott sei Dank zu engem Émdenke komm.

Zum Éischte mat deem berühmte Rapport vun engem Expert, dem Här Häfner, deen déi bishereg Psychiatrie kloer a Fro gestallt huet an deen eng rapid Dezentraliséierung an Entwécklung vun extra-hospitaliäre Strukturen gefuerdert huet.

Dat war 1991, awer réischt am Joer 2001, dat heescht ganz 10 Joer duerno, ass et dunn zu enger gesetzlecher Regelung vun der Dezentraliséierung komm, an elo réischt Métt 2005 soll dann elo déi Dezentraliséierung an de véier Hauptspideeler realiséiert ginn, also 14 Joer nom Rapport Häfner.

Eenzel extra-hospitaliäre Strukturen sinn zwar an den 90er Jore geschaf ginn, betreite Wunnstrukturen, Ateliers protégés oder aner Strukturen. Se sinn haaptsächlech vun engagéierte Leit geschaf ginn, mä insgesamt, besonnesch wat d'Dezentraliséierung ubelaangt, sinn an eisen Ae vill ze vill laang Jore sennlos verluer gaangen, an dofir ass bis viru kuerz an eisen Aen d'Psychiatrie och nach ëmmer d'Stéifkand vun der Lëtzebuerger Santéspolitik bliwwen, an et bleift dofir haut nach ganz vill nei opzebauen.

Zweete Punkt: Datt nach ganz vill Probleemer bestinn, ass spéitstens an de Joren 2003 an 2004 daitlech ginn, via Communiqué vum Conseil d'administration vum CHNP an a Presseartikelen iwwert d'Malaisen am CHNP, wéi iwwer Probleemer oder Dysfonctionnementen geschwat ginn ass. Et ass do Rieds gaange vu Konflikter tëschent Direktioun, Conseil d'administration a Personal, a mir haten dunn als Gréng dëse Problem analyséiert an

an engem seriösem Dossier eng Partie vu Froen opgeworf iwwert d'Méssstänn bei der Behandlung, iwwert d'Froen zum Beispill vun de Placemeter, op déi d'Madame Stein jo och hei agaangen ass, oder och iwwert d'Fro vun zweifelhafte Fixatiounen.

Mir si frou, nodréiglech, elo an engem rezenten Zeitungsinterview kënnen ze liesen, datt eis Froen a Kritiken anscheinend vun der Direktioun vum CHNP opgegraff gi sinn an datt anscheinend intern och Analysen doriwwer duerchgezu gi sinn.

Just, Här Minister, wiere mer awer frou gewuer ze ginn, wat dann elo bei dësen internen Analysen erauskomm ass. Well do geet et jo awer ëm d'Qualitéit vun der Betreierung vu psycheschen kranke Mënschen, an och dës Leit musse jo awer Rechter als Patienté behalen.

Drëttens, dat gesot, si mer awer der Meenung, datt mer elo konstruktiv no vir sollte kucken. Mir begréissen et, datt elo gelongen ass déi verschidde Säiten an der CHNP-Direktioun, d'Personal an esou virun, erëm eng Keier ronderëm en Dësch ze bréngen, fir gemeinsam ze diskutéieren a konstruktiv Léisungen ze fannen.

Wann elo endlech dëst Joer déi geplangten Dezentraliséierung wäert realiséiert sinn, no der Métt vum Joer, da misste kënnen och weider Schrëtter an Ugrëff geholl ginn, virun allem wat den noutwendegen Ausbau vun der extra-hospitaliärer Psychiatrie betrëfft.

Véiertens, mat dësem neie Gesetz ginn d'Missioun vum CHNP nei definéiert. Nieft dem Piler Psychiatrie am Sënn vun der Beschäftegung mat chronesch Kranken a schwéierste Fäll, an am Sënn vu Konzepter vu Rehabilitatioun, soll elo als zweeten an als drëtten Piler d'Betreierung vun eelere Leit a vu geeschteg Handicapéierten derbäikommen. An doduerjer kennt dann och de Ministère vun der Famill iwwert d'Konventioun mat an d'Spill. Mir sinn domadder d'accord.

Fir eis ass awer dobäi ee Punkt ganz wichteg, datt ass de Contrôle vun der Qualitéit. Déi muss an den nächste Joren an dës Beräicher vu gréisster Wichtigkeet sinn.

Fënneftens, wichteg an dësem Gesetz ass och, datt endlech déi architektoneschen an déi hygieneschen Renovatioun vun de Gebailechkeete virugedriwwen gëtt. De Stat iwwerhëlt déi finanziell Käschten dovunner iwwert déi nächsten zéng Joer. Mä en cas de besoin - do ware mer eis eens an der Santéskommission - misst dat dann och an deene Joren duerno weidergemaach ginn, wann do nach Besoiné géife bestoen.

Just eng Remarque dozou. Mir waren a mir bleiwen der Meenung, datt dat onméiglecht héicht Gebai, dee Building mat enger moderner Psychiatrie absolut näischt ze dinn huet, an do misst et endlech definitiv zu aneren architektoneschen an och inhaltleche Léisungen kommen.

Sechstens, de Conseil d'administration soll vun aacht op zéng opgestackt ginn, well och d'Famill soll do erakommen. Dogéint ass am Prinzip näischt anzewenden. Mä et stellt sech awer dobäi d'Fro vun der inhaltlecher Fachkompetenz vun deem Conseil d'administration. Mir wieren der Meenung gewiescht, datt do och aner Leit, sief et aus dezentralen Akut-Strukture-Spideeler oder aus dem Extra-hospitalier hir Plaz hätte missen doranner fannen, fir eng besser Vernetzung vun deem Ganzen ze garantéieren.

Wichteg wier et an eisen Aen dofir, datt zumindest dee Conseil scientifique, dee jo anscheinend elo geschaf soll ginn, dës Considérations misst Rechnung droen, woubäi och d'Integratioun vun auslänneschen Experten an dee Conseil scientifique an eisen Aen absolut noutwendeg misst sinn.

Siwintens - kuerz: D'Dezentraliséierung vu Rehastrukturen à la Modell Nidderkuer. Mir waren a bleiwen do, zumindest wat d'Gréissenuerdunge betrëfft, méi wéi skeptesch. De Moratoire bis Juni soll an eisen Ae wirklech genotzt gi fir do zu méi adaptéierten neie Léisungen ze kommen. D'Zil muss an eisen Ae bleiwen, am Kontext vun Denzentraliséierung och op dësem Gebitt a méi kleng, gemengeno Strukturen ze schaffen.

Aachtens, d'Fro vum Personal a senge Suergen ëm d'Aarbechtsplazen. Datt do am Moment e wéineg Onrou nach bleift, ass verständlech. Mir mengen awer, datt d'Reform vun der Psychiatrie u sech an deenen nächste Jore méi Personal wäert oder misst erfuerderen, wéi dat haut de Fall ass. Besonnesch wann ee gesäit, datt et haut schonn an extra-hospitaliäre Strukturen, mä och am Beräich vun der Kanner- a Jugendpsychiatrie an der Forensic, bei den eelere Leit an esou virun, u Personal feelt. Dat heescht Plaze genuch géif et am Fong ginn, esou datt kee sech bräicht Suergen ëm eng Aarbechtsplaz ze maachen.

A Saache Personal fanne mer et alerdéngs awer e wéineg bedauerlech, datt hei anscheinend erëm eng Keier zwee Joer laang de Problem vun noutwendegen Transferte vu Personal an déi dezentral akut Spideeler verschlof ginn ass. Mä d'Konklusioun ass, mir soen op jiddfer Fall, datt et beim weidere Virgoen elo bei de Personalfroen a kengem Fall däerf zu Entloossunge kommen.

Néngtens, mir waarde gespaant op de sou genannte Rapport Rössler iwwert déi weider Psychiatriereform, a virun allem do op seng Analys vum Ist-Zoustand, souwuel wat d'Strukture selwer betrëfft wéi och d'Qualitéit vun dëse Strukturen, Personalaspekter an esou virun. A mir sinn do och gespaant ze héieren, wéi do insgesamt d'Zukunft vun der Lëtzebuerger Psychiatrie soll ausgesinn, vun hiren Therapiemodeller hier a vun hire sozialen Integrationsmodeller hier.

Mir sinn als Gréng op jidde Fall Demandeur, datt et iwwert dës Rapport Rössler hei an der Chamber op dëser Tribün och misst zu enger öffentlecher Debat kommen, wann e publizéiert ass.

Zéngten a leschte Punkt: An déi ganz Debat ëm déi beschte Psychiatrie misst an eisen Aen endlech och méi staark den Aspekt Ursaachefuerschung a Preventioun vu psycheschen a psychiatreschen Erkrankungen erakommen. Oft sinn d'Iwwergäng relativ flou a fleissend zwëschen psycheschen a psychiatreschen Erkrankungen. Mä dës Krankheeten huele weltwäit an och hei zu Lëtzebuerg zou, an dofir misst sech méi Gedanken gemaach ginn am Sënn vu Preventiounsfuerschung, firwat datt dat esou ass; firwat déi Krankheeten ëmmer méi zouhuelen. Wat sinn do zum Beispill d'sozial Afloss? Wat huet dat eventuell ze di mat schlechter oder mat belaauchten der Ernährung, wat mat engem eventuellen Afloss vu Schwéiermetaller oder aneren Émweltgéffer, wéi et eenzel wëssenschaftlech Etüden iwwer neurologesch an neuropsychiatresch Erkrankungen ëmmer méi staark noleeën? Och bei psycheschen a psychiatreschen Erkrankunge sinn Ursaachefuerschung a preventiv Politike wichteg fir d'Inzidenz vun esou Krankheeten eng lddi besser an de Grëff ze kréien oder souguer zréckzeféieren.

Dat gesot, Dir Dammen an Dir Hären, kommen ech zur Konklusioun. Et ware jo eng Rei Iwwerleeungen, déi iwwert dee leite Projet selwer ewechginn. D'Konklusioun ass déi,

datt de Projet, esou wéi e virläit am Moment, an eisen Aen och an eng richteg Richtung geet. Et huet laang gedauert bis dass et dozou komm ass. Mä finalement geet et dann elo an eng gutt Richtung. Dofir hu mer och kee Problem fir dee Projet ze stëmmen.

Merci.

■ **Plusieurs voix.-** Très bien.

■ **M. le Président.-** Merci, Här Huss. Als nächste Riedner ass den honorabelen Här Jaerling age droen. Den Här Jaerling huet d'Wuert.

■ **M. Aly Jaerling (ADR).**- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech maachen dem Rapporteur och Félicitatiounen fir säin explizite Rapport. Als ADR begreisse mer dëse Projet, well en e Problem upaakt a versicht ze léisen, dee scho länger Zäit brockt. Ech mengen déi Leit aus där zoustänneger Kommissioun, déi d'Orangerie an der Klinik zu Ettelbréck mat besicht hunn, déi wësse wat gemengt ass a wat fir eng Zoustänn dass do geherrscht hunn. Esou eng Aart vu Betreierung vu psycheschen kranke Leit wëlle mer op jiddfer Fall net méi erliwen. Dofir sinn och iwwert de Plan hospitalier vun 2001 zu Recht nei Weeër gesicht ginn, déi eng mënschewierdeg a reintegrationsorientéiert Betreierung sollen erméiglechen.

Et ass och richtig, datt de Richtlinie vum Häfner-Rapport Rechnung gedroe gëtt, déi viséieren, datt den Openthalt vu psycheschen kranke Mënschen an enger Klinik esou kuerz wéi méiglech soll gehale ginn. D'Behandlung soll dezentraliséiert ginn an déi Betraffe sollen erëm an d'Gesellschaftsliewen integréiert ginn, fir hinnen normal Aarbechts-, Wunnungs- a mënschlech Liewensbedingungen ze verschafen. Dat heescht also, ewech vum sturen Isoléieren an hin a Richtung Rehabilitatiounsstrukturen, ewech also vun deem deelweis praktizéierte klassesche laangfristige Rouegstellen an hin zu enger mënschewierdeger Betreierung. Dofir sti mer och enger Dezentraliséierung op véier Sitë mat enger geziilter Betreierung positiv géigeniwwer.

Mir gesinn a mir stelle fest a mir sinn och frou doriwwer, datt déi ugepeilte Synergien iwwerhaapt am Gesondheetswiesen och deen Effet bréngen, deen erwünscht ass, an dass mer duerch e bessert Asetze vum Personal a vun de Strukturen a Richtung vun enger méi qualitativer Medezin kënnen goen.

Wou mer awer selbstverständlech wäerten an A drop halen - mengen ech -, dat sinn d'Transferte vum Personal. Mir sinn op jidde Fall géint en Ofbau vum Personal an de psychiatresche Beräicher a spriechen eis éischter aus fir e qualitativen Opbau. Ech géif mengen, do wëll ech kuerz déi Probleemer an der Klinik zu Ettelbréck uschwätzen, wou effektiv eng Petitioun d'Onzeffriddenheet vum Personal ausgedréckt huet, wou och, mengen ech, d'gesetzlech Bedingunge vum Comité mixte net respektéiert gi sinn, wou d'Personal virun de Fait accompli gestallt ginn ass an iwwert de Kapp vun de Leit ewech decidéiert ginn ass.

Mä dat ass awer elo, mengen ech, am Nachhinein richteg gebéit ginn, an et ass dann awer versicht ginn déi Leit ze prévenéieren an hinnen och matzedeele, an Versetzunge kéimen oder wann Transferte géife kommen, fir dass se dann och d'Méiglechkeet kréie fir sech selwer schonn ze mellen op anere Siten, déi virgeschloen ginn, a sech anzeschreiwen. Dat heescht also, et war schonn e bësse méi eng haart Tounaart do. Mä déi huet dozou gefouert, dass awer elo méi oder wéineger alles an déi richteg Richtung geet, an ech mengen dat ass jo dat, wat jo net nëmmen an Interesse vum Personal wichteg ass, mä dat ass awer och wichteg

am Interesse vun der Betreierung vun de Patienten, well et ass jo esou dass zefriddend Personal, e Personal wat gutt Bedingungen huet, sech jo och mat méi Motivatioun de Patienté widmet.

Ech menge wat den Här Huss ugeschwat huet, dat kann een nëmme mat zwou Hänn deelen. Dat ass de Rapport Rössler, wou awer effektiv eng Reform muss kommen an der psychiatreschen Betreierung a wou och doriwwer wirklech eng seriös fundamental Debat hei muss stattfannen, fir dass mer dann och an där direkter Betreierung och all Méiglechkeeten opmaachen, fir déi richteg Weeër ze siche fir och an deem Beräich d'Isoléierung an d'Marginaliséierung vun deene psycheschen Kranken an Zukunft ze verhënnern, esou wéi dat elo de Fall ass, wou se jo e bëssen an den Abseits gedréckt gi sinn. An och Froe musse mer eis effektiv stellen, wou am Fong déi Probleemer hierkommen, wat d'Ursaache sinn, wou d'Ursaache leien. Leie se an der Onzeffriddenheet mat der Émwelt? Leie se an der Belaaschtung duerch d'Émwelt? Leie vill Ursaachen dran duerch d'Belaaschtung, duerch den Harcèlement op der Aarbechtsplaz?

Ech mengen all déi Froe musse mer eis stellen, op déi Froe musse mer Antwäerte sichen an dann drauser déi néideg Konklusiounen zéien, fir an Zukunft ze versichen och déi psycheschen krank Leit wirklech erëm en Hand vun enger mënschewierdeger Betreierung an dat normal Liewen eranzeféieren, an dofir hu mer och kee Problem als ADR den Accord zu dësem Projet ze ginn.

■ **M. le Président.-** Merci, Här Jaerling. Domat ass d'Diskussioun ofgeschloss. D'Wuert huet elo de Gesondheitsminister, den Här Mars Di Bartolomeo.

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale.-** Här President, Dir Dammen an Dir Hären, fir d'éischt mol e ganz häerzleche Merci fir déi Aart a Weis, wéi déi Diskussioun hei gefouert ginn ass, virausbléckend an déi nächst Échéancen, déi an der Psychiatrie op eis zoukomme wäerten. Ganz villes vun deem wat de Mëtte gesot ginn ass, kann ech ënnerschreiwen a geet och an déi Richtung déi mer entaméiert hunn, respektiv déi mer weiderféieren.

Ech wollt dem Rapporteur e ganz häerzleche Merci soe fir säin Engagement. An deem heiten Dossier huet e sech net nëmmen drop beschränkt fir e Rapport virzeleeën, mä en ass och op den Terrain gaange fir sech dovunner ze iwwerzeegen, wou den Handlungsbedarf an deem Zentrum do uewen ass. An ech mengen dat ass och wichteg, dass dat hei de Mëtten ervirgestrach ginn ass, dass bei alle Bestriewunge fir d'Psychiatrie ze moderniséieren, ze adaptéieren, ëmzebauen, dass ee bestoend Strukturen net soll vernoléisegen, dass ee se net soll aus den Ae verléieren an dass ee sech weider soll ëm se këmmern. Ganz intensiv ëm se këmmern, well deen Zentrum, wa mer ufänke Steng ze réckelen, och do dovou beträff ass an een och muss oppassen, an dat ass vun e puer Riedner de Mëtte gesot ginn, dass déi verschidden Zännrieder anenee gräifen an dass matenee geschafft gëtt, net niewenteneen.

Et ass kee Geheimnis, dass d'Reform vun der Psychiatrie oder déi weider Reform vun der Psychiatrie eng vun de Prioritéiten vun dëser Regierung ass. Ech hunn dofir och am Numm vun der Regierung direkt e puer Wochen no dem Mandatsuntrëtt proposéiert, fir dass mer bilanzéiere wat mer an deene leschte Joren am Beräich vun der Psychiatrie gemaach hunn, opgrond vun der Etüd Häfner, a mir si ganz séier eis eens ginn, dass een ee vun de Mataarbechter vum Pro-

fesser Häfner, de Professer Rössler, sollt mat där doter Aufgab beoptragen. E sollt eis also zweeërlee liwweren.

Éischstens d'Bilanzéierung vun deem, wat an deene leschten 12, 13 Joer um Terrain geschitt ass, an Ausbléck op dat wat mer zesumme sollte maachen. Ofgemaach ass mat der Chamberskommissioun, a ganz gär och mat der Chamber, dass wa mer dee Rapport virleien hunn, dass mer doriwwer diskutieren. Well ech mengen et ass wichteg, dass een hei och duerch eng anstänneg Diskussioun de Sukkurs kritt vun dësem Haus, fir weider an der Psychiatrie ze kommen.

Mir hunn zwar vill ëmgebaut an der Psychiatrie, mä mir sinn nach laang net um Enn vun där Emstrukturéierung an nächst Etappe wäerte mat Sécherheet op eis zoukommen. Dat wat an den 90er Joren ausgeléist ginn ass, war eng gutt Saach. Dezentraliséierung, Diversifizéierung, Embau vun der Mentalitéit, och net nëmme vun de Gebaillechteeten, well mer ganz kloer vun enger Mentalitéit ewech komm sinn, déi drop erausgelaf ass, dass de psychesch Kranke stigmatiséiert an de Rand vun der Gesellschaft gestallt ginn ass a Richtung zu enger Approche, déi de psychesch Kranken als Kranke schlechthin ugesäit, deen d'selwecht behandelt verdéngt wéi all aner Kranken, mat deene selwechte Rechter, mat deene selwechten Uspréech och op Qualitéit, an ech mengen dat ass déi richteg Richtung, déi ageschloe ginn ass.

Europawäit ass d'Psychiatrie weider am Embroch. Ech hat d'Geleeënheet op enger ganz interessanter Konferenz derbäi ze sinn, wou dat, wat an der Psychiatrie an deene leschte Jore geschitt ass, och bilanzéiert ginn ass a wou déi verschidden Acteurë sech eens gi sinn, weiderzefueren op der Entstigmatiséierung vun der Psychiatrie. Mir sinn nach net um Enn ukomm.

Um Terrain huet sech also ganz viles gemaach, ugefaang beim Centre neuropsychiatrique, dee säi Statut geännert huet, deen awer och seng Missiounen adaptéiert huet, wou net méi ze vergläichen ass mat deem Zentrum, dee mer nach virun 20, 30 Joer kannt hunn. An do muss ee soen, et ass extrem vill geschitt. Et ass sech a Fro gestallt ginn. Et sinn diversifizéiert Strukture ronderëm de Centre neuropsychiatrique entstanden an dat och wann een heiansdo elo an de Vierdergrond deen een oder anere Problem stellt, déi berechtegt sinn, dass ee sech drëm këmmert, soll een net vergiessen all dat Positiivt wat um Terrain geschitt ass.

An ech mengen et ass och heiansdo mol d'Geleeënheet, wann ee Kritik übt, och Leit Merci ze soen, déi duerch hire Bénévolengagement zum gudden Deel an engem Verwaltungsrot de Kapp mussen duerhale fir eppes wat sech ännert, mä déi nom beschte Wëssen a Gewësse schaffen. Eng Direktioun déi et net einfach huet an enger Emstrukturéierung an och e Personal wat vill Engagement bréngt a sech zu Recht Froe stellt.

Et ass gemengt ginn, dass et net onbedéngt engem Minister seng Aufgab ass fir sech ëm d'Problemer ze këmmern, déi an engem Etablissement public bestinn. Ech mengen awer, an do gesinn ech meng Missioun esou, och wann ee sech net direkt amëscht, dass een awer Médiateur ka spillen an, wann ee gesäit dass en Dialog zwar misst bestoen, mä dass eischer laanschtenee geschwat gëtt an dass ee vläicht déi Instrumenter, déi Schlësselen net am Grapp huet, fir erëm mateneen zesummen ze fonctionnéieren, dass een dann iwwer eng ganz Rei vu Gespréicher an alle Richtungen deen Dialog erëm kann hierstellen.

Ech si ganz frou, dass do um Terrain sech munches beweegt huet. Et soll een net soen, dass elo alles

rosa ass an dass een de Gletscherbrëll kann undoen a soen, et ass alles besonnesch schéin an där schéinster Welt. Mir sinn nach net um Enn vun de Problemer. Mä et gëtt gutt an intensiv matenee geschwat, a soubal wéi matenee geschwat gëtt, ass dat och richteg.

Also, vill geschitt beim CHNP. Vill geschitt ronderëm de CHNP. Vill geschitt am Extra-hospitalier. Do sinn d'Strukturen opgebaut ginn, déi si modellhaft an ech hunn den Tour an deene leschte Méint duerch déi verschidden Institutioune gemaach an ech kann nëmme soen, dass hei excellent Aarbecht geleescht gëtt an der Betreierung, an de Wunnstrukturen, an den Ateliers thérapeutiques. Do gëtt fantastesch Aarbecht geleescht an ech mengen et kann een net esou maachen, wéi wann nâischt passéiert wier.

Dann ass zu Recht drop insistéiert ginn, dass déi Aufgabeniiwwerderung zwëschent CHNP an akute Spideeler keng einfach ass an och keng einfach bleift. Richteg ass awer, dass den akuten Deel an déi akut Spideeler eragehéiert an dass de CHNP sech muss op aner Missiounen, nei Missiounen, awer och Rehabilitation, an all déi Missiounen muss kënne konzentréieren, déi haut erwähnt gi sinn. Et ass ganz kloer, och wann de CHNP eng Rei vun Aufgaben ewechgeholl kritt, dass en eng Rei vun aneren Aufgaben wäert kréien. An do ass den Dréi an Aangelpunkt ganz kloer d'Koordinatioun déi muss entstoen oder intensivéiert ginn zwëschent deene verschiddenen Acteuren.

Et ass virdu proposéiert ginn, dass een e Steiergrupp misst asetzen. Ech fannen dat eng ganz gutt Saach, à tel point dass ech dee Steiergrupp virun enger Rei vu Méint schonn agesat hunn, e Groupe de pilotage, e Comité de pilotage, eng Plattform Psychiatrie, déi am Moment besteet aus Leit aus dem Ministère, aus Leit aus den akute Spideeler, aus Leit aus dem CHNP, a wou mer noeneen eis Objektivter wäerte ginn. Am Moment ass d'Haaptobjektiv fir déi Reorganisatioun akut Psychiatrie un d'Rullen ze kréien, am Dialog zwëschent deene verschiddenen Acteuren, well déi verschidden Acteurë mussen zesummeschaffen, an duerno gëtt déi Plattform erweidert, wa mer nei Zilsetzungen och wäerte ganz sécher am Rapport vum Professer Rössler kréien.

(Coups de cloche de la Présidence)

■ M. le Président.- Här Di Bartolomeo, erlaabt Der eng Fro vum honorabelen Här Wagner?

■ M. Mars Di Bartolomeo, *Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale*.- Kee Problem.

■ M. Carlo Wagner (DP).- Här President, et ass keng direkt Fro, et ass just eng Prezisioun par rapport zu deem wat ech virdu gesot hunn. Ech gesinn éischter e Groupe de pilotage oder e Groupe d'accompagnement, wéi een et wëllt nennen, zwëschent justement alleguerten den Acteuren, déi directement concernéiert sinn. Dat heescht op där enger Säit d'Vertrieder vum CHNP, op där anerer Säit eben déi vun deene véier...

(Coups de cloche de la Présidence)

■ M. le Président.- Ech géif bieten, endlech mat den Telefonen heibannen opzehalen!

■ Une voix.- Très bien!

■ M. Carlo Wagner (DP).- Ech hunn nach keen Telefon.

■ M. le Président.- Déi eng kréien Appelen, déi aner maachen Appelë vun heibannen! Dat ass dach net erlaabt!

(Interruptions diverses)

■ M. Carlo Wagner (DP).- Also

entschëllegt, Här President, ech hunn nâischt héiere wou e genau hierkomm ass, den Telefon, mä ech mengen, et war net op därer Säit.

■ M. le Président.- Et ass schonn zéngmol dat nämlecht geschitt!

■ M. Carlo Wagner (DP).- Fein. Nach eng Kéier, Här Minister, wann Der erlaabt, dee Groupe de pilotage, wéi ech mer e virgestallt hunn, sollt si fir essentiellement Question-pratiques ze léisen, déi sech justement an der Relatioun, dat heescht zwëschent den Acteuren, déi directement concernéiert sinn, stellen. Ech mengen do mussen net onbedéngt Statsvertrieder derbäi sinn. Dat soll och e Comité sinn, deen net se grouss ass. Mä ech mengen et ass effectivement esou wéi ech et och éineschters gesot hunn. De CHNP an déi véier Hôpitaux généraux muss ganz enk zesummeschaffen, also sollen et Vertrieder si vun deenen zwou Säiten.

Datselwecht gëllt net nëmmen elo fir wat d'Patienten ubelaangt, d'Betreierung vun de Patienten, wie wat genau oder wéini dass deen een oder deen anere sollt säi Rôle iwwerhuelen, mä och haaptsächlech wat d'Personal ubelaangt. Ech mengen am beschte géif dat à l'intérieur vun engem Comité restreint gemaach ginn, dat heescht vun deenen Acteuren, déi directement concernéiert sinn.

■ Une voix.- Très bien.

■ M. Carlo Wagner (DP).- Dat war meng Iddi.

■ M. Mars Di Bartolomeo, *Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale*.- Ech hu kee Problem mat deenen Ausféierung vum Carlo Wagner. Mir hunn eng Plattform, déi sech e bësse méi breet gesäit, an nâischt hënnert eis dru fir aus där Plattform eraus, jee nodeem wat fir eng Themen akut sinn, Aarbechtsgruppen ze maachen, wat och zum Deel scho geschitt ass.

Ech weess, dass déi Zesummenaarbecht zwëschent CHNP an deenen akute Spideeler lues awer sécher un d'Rulle kënn an dass och vill méi intensiv wéi an der Vergaangenheet matenee geschwat gëtt. Mä an där enger Approche an an där anerer gëtt et keng grouss Differenzen. Dat heescht also déi Plattform, wéi se schonn emol eng Kéier bestan huet, ass reaniméiert ginn a gëtt progressiv ausgedehnt op den Extra-hospitalier. Et soll ee se net direkt vun Ufank un ze vill belaachten, ee Problem nom anere léisen an dann déi aner duerno.

Et ass richteg gesot ginn, dass an e puer Wochen de Rapport vum Professer Rössler ze erwaarden ass. Mat deem Rapport wäerte mer nei Indikatioune kréien an den Dialog selbstverständlech mat der Chamber fleegen, fir doraus och Konklusiounen ze zéien.

Ech wollt zum Schluss, well de Gros vun der Diskussioun net iwwert de Projet gelaf ass, mä ëm dat wat hannerum Projet ass, och e kloere Message a Richtung CHNP ginn. Dat hei ass e wichteg Projet, well nei Missioun vum CHNP dran enthalte sinn, wou d'Madame Minister Marie-Josée Jacobs mer gesot huet, dass ech soll insistéieren, dass déi Zesummenaarbecht an deem Zentrum mat deene Leit um Zentrum, zwëschent Santé a Famille, ganz excellent ass an hei deem och Rechnung gedroe gëtt, doduerch dass och de Verwaltungsrot méi Spillraum kritt an der Zesummesetzung, wou ech net ausschléissen, dass déi Zesummesetzung an Zukunft e bësse méi diversifizéiert gëtt an ee sech och duerchaus kann iwwerleeën,

ob den Extra-hospitalier oder/an den Hospitalier dra vertrauede ka sinn.

Wichteg Missioun, e wichteg Signal vun dësem Projet ass, dass een de CHNP mat de Moderniséierungsaarbechten och an deenen nächsten zéng Joer, a wie weess doriwwer eraus, net eleng wäert loossen. E wichteg Message, deen haut aus der Chamber erausgaang ass, dat ass, dass een de Centre neuropsychiatrique als wichtigen Acteur an der Psychiatrie weiderhi gesäit, och wann déi Psychiatrie sech wäert diversifizéieren.

E wichteg Message och vun haut, dass een net u Personalofbau an deem heite Secteur denkt, mä d'Personal muss awer eng gewësse Mobilitéit weisen, well wann d'Patiente Mobilitéit zougemutt kréien, da muss och eng gewësse Mobilitéit beim Personal do sinn. Well ech muss soen, dass esou Zentre jo och kee Selbstzweck sinn, mä dass d'Zil vun neie Strukturen dat ass, dass een de Patienten déi beschtméiglech Betreierung soll ginn. Dat heescht Versteesdemech fir Suergen, mä och Mobilitéit an déi eenzel Richtungen eran, an do ginn och an der Zwëschenzäit gutt Diskussiounen gefouert.

Ech wollt just dann nach op eng Fro agoen, déi eng wichteg Fro ass an déi vun der Madame Stein-Mergen opgeworf ginn ass, dat ass déi vun den Zwangsmoosnamen, wou effektiv e Projet de loi ënnerwee ass fir dat nei ze regelen. Wann ech d'Madame Stein-Mergen richteg verstan hunn, dann ass d'CSV - net nëmme si, mä d'CSV - der Meenung, dass mer kloer solle vun deem System ewechkommen, wou den Dokter d'Zwangsaweisung eleng mécht, mä dass mer kloer sollen an déi Richtung goen, dass eng nei Aufgab bei de juristeschen Instanzen, bei de Justizinstanze soll kommen, fir an déi Richtung ze goe wou eng Rei vun europäesche Länner ginn. Hunn ech dat richteg verstanen?

Da wär ech och frou wann déi Message géife weidergoen, well dat ass ee vun deenen Diskussionspunkten, déi mir an eise Gremien hunn a wou e Klärungsprozess noutwendeg ass, fir dass mer mam Gesetz virukommen. Do gëtt et eng Rei vun Avisen. Dat gesot, géif ech nach eng Kéier allen Intervenanten en häerzleche Merci soe fir déi gutt Diskussioun.

(Coups de cloche de la Présidence)

■ M. le Président.- Här Minister, Dir musst zum Schluss kommen.

■ M. Mars Di Bartolomeo, *Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale*.- Ech si fäerdeg.

■ M. le Président.- Jo, mä Dir hutt Är Zäit och schonn iwwert dräi an eng hallef Minutt iwwerschrott.

■ M. Mars Di Bartolomeo, *Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale*.- Neen, neen, do war dem Här Wagner seng Ried nach dran.

■ M. le Président.- Jo, et ass an der Rei, Här Di Bartolomeo, mir kennen Är Explikatiounen an der Zwëschenzäit.

(Hilarité)

■ M. Mars Di Bartolomeo, *Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale*.- Mä, Här President, Dir sidd esou streng mat mir!

■ Plusieurs voix.- Jo, jo!

■ M. Mars Di Bartolomeo, *Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale*.- Et ass esou e wichtigen Thema, Här President...

■ Une voix.- Do hutt Der Recht.

■ M. Mars Di Bartolomeo, *Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale*.-...an Dir kommt aus

der Nopeschgemeng, wou dee wichtigen Zentrum ass. Da misst Der ganz besonnesch vill Versteesdemech hunn an...

■ M. le Président.- Här Di Bartolomeo, wann Der am Ufank net esou vill Zäit verluer hätt, da wiert Der längst fäerdeg. Sou, maacht lech elo wann ech gelift fäerdeg.

■ M. Mars Di Bartolomeo, *Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale*.- Majo, Här President, wann Dir mech net dauernd géift ënnerbriechen, da wär ech scho laang fäerdeg!

(Hilarité)

Duerfir géif ech lech alleguer Merci soen an lech, Här President, fir déi Gedold, déi Der ëmmer erëm mat mir hutt, villmools Merci.

■ M. le Président.- Dir Damen an Dir Hären, d'Diskussioun ass elo definitiv ofgeschloss. Mir kommen zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 5387. Den Text steet am Document parlementaire 5387⁴.

Vote sur l'ensemble du projet de loi et dispense du second vote constitutionnel

De Projet de loi ass mat 60 Jo-Stëmmen ugehall.

Ont voté oui: Mme Nancy Arendt, M. Lucien Clement, Mmes Christine Doerner, Marie-Josée Frank, Marie-Thérèse Gantenbein-Koulen, MM. Marcel Glesener, Norbert Hauptert (par Mme Nelly Stein), Mme Françoise Hetto-Gaasch, MM. Ali Kaes, François Maroldt, Paul-Henri Meyers, Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Patrick Santer, Marcel Sauber, Jean-Paul Schaaf, Marco Schank, Marc Spautz, Mmes Nelly Stein, Martine Stein-Mergen, MM. Fred Sunnen (par M. Marc Spautz), Lucien Thiel, Lucien Weiler et Michel Wolter;

MM. Marc Angel (par Mme Lydie Err), Alex Bodry (par Mme Claudia Dall'Agnol), John Castegnaro, Mme Claudia Dall'Agnol, M. Fernand Diederich, Mme Lydie Err, MM. Ben Fayot, Jean-Pierre Klein (par M. Roland Schreiner), Mme Lydia Mutsch, MM. Roger Negri, Jos Scheuer, Romain Schneider, Roland Schreiner et Mme Vera Spautz;

MM. Xavier Bettel, Niki Bettendorf, Mme Anne Brasseur, M. Emile Calmes, Mme Colette Flesch, MM. Charles Goerens, Henri Grethen, Paul Helminger (par M. Niki Bettendorf), Claude Meisch et Carlo Wagner;

MM. Claude Adam, François Bausch, Felix Braz, Camille Gira, Jean Huss, Henri Kox et Mme Viviane Loschetter;

MM. Gast Gibéryen, Jacques-Yves Henckes, Aly Jaerling, Jean-Pierre Koepf et Robert Mehlen.

Gëtt d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass et esou décidéiert.

Dir Dammen an Dir Hären, mir kommen dann zum nächste Punkt vun eisem Ordre du jour. Dat ass d'Diskussioun vum Projet 5379 iwwert d'Produits biocides. D'Riedezäit ass nom Modell 1 festgeluecht. Ageschriwwen si bis elo: d'Madame Martine Stein-Mergen, den Här Wagner, den Här Huss an den Här Jaerling. Ech denken dat sinn déiselwecht wéi...

■ Plusieurs voix.- D'Madame Frank!

■ M. le Président.- D'Madame Frank. Voilà. D'Wuert huet elo d'Rapportrice vun dësem Projet de loi, déi honorabel Madame Claudia Dall'Agnol.

9. 5379 - Projet de loi modifiant la loi du 24 décembre 2002 relative aux produits biocides